NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VIII. Kraków, piątek 27 marca 1925 Nr. 72

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi [illegible] szkowej 7.
Nr. telefonu 278. — Konto czekowe [illegible] wie Nr. 141.128
w Krak[illegible]
Wszelkie komunikaty należ[illegible] Administracyi.
Komunikaty przesłan[illegible] uwzględnione.
Rękopisów redakcya nie [illegible] redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny [illegible] 12 do 1 w południe.

Cena Numeru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. Zł. 3·40, kwrt. Zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu „ „ 3·60, „ „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową „ „ 4·20, „ „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7·00, „ „ 21·00

Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0·10, wiersz. milimetr. 1-szp. Zł. 0·15, nadesłane Zł. 0·40, wiersz milimetr. 1-szp. w tekście Zł. 0·60, wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie Zł. 0·75, gratulacye Zł. 8·—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Koło żydowskie wobec exposé ministra Skrzyńskiego.

Przemówienie prezesa Koła żyd. posła Dr. Reicha na posiedzeniu Komisyi spraw zagranicznych z dnia 24. III.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. (Sin) W uzupełnieniu wczorajszych wiadomości, podaję Wam pełne brzmienie mowy posła Reicha:

„Słuszność miał niezawodnie — wywodził poseł Reich — p. Minister Spr. Zagr., skoro u wstępu sprawozdania swego o konferencyi genewskiej, wyraził opinię, iż w sprawach politycznych jest złem zarówno przecenianie i przejaskrawianie faktów, jak ich niedocenianie i nienależyte oświetlanie. Mam wrażenie jednak, że p. Minister sam popadł w błąd, przed którym ostrzegał innych i że nie chcąc niebezpieczeństwu zajrzeć w oczy, niedocenia zła, jakie wciąż jeszcze grozi Polsce. Cały nastrój pokonferencyjny oświetla p. Minister na podstawie rozmowy z Herriotem a z drugiej strony z Chamberlainem i cytuje z zadowoleniem słowa angielskiego ministra, iż „niema żadnych zamiarów rewizyonistycznych" i, że „odnosi się z pełnym szacunkiem dla Polski". Gdyby to tylko miało być wystarczającym momentem do wysnucia konsekwencyi o obecnym stanie rzeczy, mogłaby Polska istotnie spokojnie patrzeć w przyszłość. W rzeczywistości atoli tak bynajmniej nie jest, a rozmowa z Chamberlainem względnie treść tejże może być skwalifikowana tylko, jako narkotyk usypiający.

Przedewszystkiem stwierdzić należy, że poza Francyą i Anglią wchodzi w rachubę jeszcze jedno mocarstwo, które w polityce światowej gra rolę poważną. Jest to państwo włoskie, które odnośnie do paktu bezpieczeństwa idzie raczej z Anglią, aniżeli z Francyą. Stwierdzić należy dalej, że i we Francyi samej opinia publiczna nie jest bynajmniej tak harmonijnie zgraną w życzliwości dla Polski, jak to przedstawił p. Minister. Znaczna część prasy francuskiej zajmuje stanowisko odnośnie do problemu bezpieczeństwa niedwuznacznie zwrócone przeciwko Polsce. A jakkolwiek pewne poważne odłamy prasy polskiej wszystkie argumenty swoich przeciwników francuskich zbijają konstatowaniem, że autorzy nieprzyjaznych im artykułów są Żydzi, jakkolwiek w szczególności lżą Wiktora Bascha, który w „Ere Nouvelle" śmiał wypisać bez ogródek że Francya nie będzie narażała swojej siły wojskowej dla utrzymania status quo w Polsce, atakując go jako Żyda, to niemniej nie jest to polityką realną, skoro chce się fakty istniejące lub głosy poważnej opinii sprowadzić do wycieczek rasowych i sprawę w ten sposób uważać za załatwioną. (Głos: Bo Basch jest Żydem!) Tak jest przyznaję, że Basch uważa się sam [illegible] dobrego Żyda, ale niemniej jest dobrym ob[illegible]elem Francyi i nietylko dobrym, lecz i wpływowym obywatelem i politykiem. I musicie się, Panowie, decydować: albo będziecie w czambuł potępiali wszystkich polityków żydowskich zagranicą lub choćby tylko we Francyi, ale w tym wypadku wyrzekniecie się i Leona Bluma, znanego prowodyra socyalistycznego, znakomitego Żyda, który jednak z całą sympatyą odnosi się do Polski, albo też będziecie oceniali wszystkich równą miarą i z tego punktu widzenia będziecie szukali środków przekonywania przeciwników i załagodzenia niebezpieczeństwa.

Ale przedewszystkiem nastroje, pozostające w całkowitej sprzeczności z dzisiejszem oświadczeniem p. Ministra, panują w Anglii. Nastroje te w całej dobitności wyszły na jaw nietylko przed konferencyą i w czasie tejże, ale już i po ukończeniu konferencyi. Nie będę cytował tutaj specyalnie artykułu Lloyd George'a nie dlatego, że obawiam się, iż mi przeciwstawicie jego imię: Dawid i oprzeć zechcecie może na tem „kombinacye żydowskie", lecz dlatego, że zwykło się w Polsce tego wybitnego męża stanu uważać za tradycyjnego wroga. Pozwolę sobie tedy tylko przytoczyć jeden ustęp z ostatniego, zeszłotygodniowego artykułu, w którym pisze, że „żaden rząd, ani konserwatywny, ani liberalny, ani socyalistyczny nie będzie żądał od parlamentu angielskiego ani jednego żołnierza dla podtrzymania dzisiejszego stanu w Polsce i umożliwienia jej panowania na Wołyniu i nazywania nadal Galicyi Małopolską". Bo jakkolwiek Lloyd George nie jest więcej przy rządzie ani nie dysponuje grupą, liczebnie potężną, to jednak wpływów pozbawiony całkiem nie jest, a fakt, że w ten sposób się odzywa polityk rozsądny, świadczy niewątpliwie, że wie, iż nastrój opinii jest nieprzychylny. Tak samo nagła podróż po konferencyi ambasadora francuskiego w Londynie de Fleriau'a z Londynu do Paryża, a nazajutrz konferencya Herriota z ambasadorem angielskim w Paryżu Creve, świadczą, że prawdopodobnie w dyskusyi dyplomatów istnieją nowe propozycye na temat paktu bezpieczeństwa, że tedy na wszelki wypadek tak wypogodzoną, jak wynikałoby z przedstawienia p. Ministra atmosfera odnośnie do Polski nie jest. I jeśli p. Minister ostrzega nas przed niepokojeniem siebie samych i ludności, to sądzę, że nawet Rząd polski świadom jest pewnych chmurek na horyzoncie Państwa Polskiego, dla których sam przygotowywać chce widocznie opinię przez szerzenie „niepokoju". Nikt inny jak Polska Agencya Telegraficzna niedawno dopiero przytoczyła wyciągi z artykułu angielskiego „Observer'a", wywodzące, że Anglia daleką jest od zniewalania Polski do rewidowania swoich granic ale że Polska sama nie powinna chcieć uchodzić nadal za zarzewie niepokoju w Europie. Zdaniem mojem, PAT dobrze czyni, odsłaniając nieco tajniki, kryjące się poza oficyalnemi przemówieniami, a p. Minister działa niewłaściwie, chcąc na wszystko rzucić zasłonę. Pozatem i Niemcy same zbyt jawnie postępują, by miały jeszcze istnieć wśród nas pewne wątpliwości co do ich zamiarów. Symptomatycznem wielce jest kokietowanie Niemiec ze strony wielkich mocarstw, objawiające się choćby w ostatniej nocie Rady Ligi, a rząd niemiecki przez wysłanie w ostatnim czasie instrukcyi do swoich ambasadorów, idących w tym kierunku, że należy odróżnić stanowisko Niemiec odnośnie do Austryi i Czechosłowacyi od stanowiska względem Polski, zaznaczył dobitnie, iż dąży do izolowania Polski na terenie dyplomatycznym lub conajmniej do zerwania frontu polsko-czechosłowackiego wobec paktu bezpieczeństwa.

Obecnie zwracam się do p. Ministra z pewnemi zapytaniami odnośnie do faktów innych które rozegrały się w Genewie. Chciałbym wiedzieć, czy pierwsza informacya odnośnie załatwienia spraw skrzynek pocztowych w Gdańsku w tej mierze, iż konferencya uznała słuszność postulatów polskich w sprawie skrzynek pocztowych, a tylko Komisya ma wyznaczyć granice portu, miała jakiś podkład realny, czy też, również była tylko „dziką kaczką" dziennikarską. Następnie proszę o wyjaśnienie stanowiska rządu polskiego wobec projektu p. Benesza, dotyczącego utworzenia 2-ch bloków politycznych, gwarantujących sobie nawzajem bezpieczeństwo w Europie? A wkońcu stosuję pytanie, jako reprezentant ludności żydowskiej, pytanie, które tembardziej ciąży mi na sercu, iłeże dotyczy kwestyi, jaka była już przedmiotem kontrowersyi między mną a p. Ministrem na jednem z ostatnich posiedzeń Komisyi Spraw Zagr. Stwierdziłem wówczas, że p. Minister na terenie międzynarodowym często jest indagowany w sprawie żydowskiej i, że niejednokrotnie musi dawać wyjaśnienia, którym coprawda później urąga rzeczywistość. Dla zilustrowania prawdziwości moich twierdzeń przytoczyłem urywek ze sprawozdania reprezentanta Board of Deputies w Anglii p. Luciena Wolffa, wedle którego p. Minister bezpośrednio czy pośrednio dał pewne przyrzeczenia w sprawie żydowskiej zwłaszcza odnośnie do obcokrajowców. P. Minister wówczas z miejsca zbił moje twierdzenie krótko i węzłowato, oświadczając, że przedewszystkiem mniejszości narodowe na forum zagranicznem nie mają wogóle czego szukać, a konkretnie w materyi przezemnie poruszonej, że nigdy z nikim zagranicą o sprawie żydowskiej nie mówił.

O ile idzie o uwagę zasadniczą, dotyczącą mniejszości narodowych, to nie mam zamiaru z nią się rozprawiać, pozwalam sobie zauważyć tylko, że w sprzeczności z tym poglądem p. Ministra pozostaje choćby obecna delegacya mniejszości polskiej na Litwie, która w Genewie właśnie zanosiła protest przeciw uciskowi mniejszości polskiej na Litwie. Mnie jednak obchodzi bardziej kwestya druga, tembardziej, że dzienniki ostatnie, a zwłaszcza pisma żydowskie przyniosły informacye, wedle których nasz mąż stanu prostował swoje oświadczenie wspomniane w Komisyi Spr. Zagr., a mianowicie wobec tego samego Luciena Wolffa oznajmił, iż w polemice ze mną wcale nie zaprzeczał swego poprzedniego postępowania, a tylko przeczył jakoby przyjął specyalne zobowiązania uwzględnienia w całej pełni żądań żydowskich. Obecnie zatem nie wiemy, co jest prawdziwe i albo błędny jest protokuł posiedzenia komisyjnego albo też błędne jest oświadczenie obecne, wydrukowane w pismach. Również pragnąłbym wiedzieć czy istotnie prawdą jest — jak to informowały dzienniki — że p. Minister zapewnił p. Luciena Wolffa o „wyjątkowo" dobrej sytuacyi Żydów w Polsce". Rozumiem dobrze, że w taktyce politycznej wszelki środek jest dobry, o ile ma prowadzić do celu, ale w danym wypadku środek ten wydaje mi się całkowicie zawodnym, albowiem obliczony jest na naiwność partnera, a naiwnych ludzi dziś niema. Zwłaszcza w sprawie żydowskiej, reprezentanci żydostwa w Anglii, jak i wszędzie indziej, świetnie są poinformowani o położeniu Żydów w Polsce. Wiedzą o tem co wy tu nazywacie „przywilejami", wiedzą o naszych krzywdach politycznych, o eksterminacyi gospodarczej, o pozostawianiu samopas szkolnictwa żydowskiego, o kneblowaniu naszego języka. Przedstawianie rzeczy w oświetleniu wręcz przeciwnem robi wrażenie tendencyi zamazywania prawdy i wyjść musi na szkodę państwa.

Chciałbym skończyć swojem „ceterum censeo" ale na szczęście wyręczył mnie dziś w tem szanowny mój przedmówca prezes Kozicki. Oto on był tym, który dziś zwrócił uwagę na związek bezpośredni polityki zagranicznej z polityką wewnętrzną i, który dał wyraz zapatrywaniom, że polityka na terenie międzynarodowym tylko wtenczas może liczyć na powodzenie, jeśli odpowiada jej równie dobra polityka na terenie wewnętrznym. Słowa te z całym naciskiem ze swej strony podkreślam. Taksamo podpisuję opinię, iż należy dążyć do utrzymania zwartości wewnętrznej państwa, która to zwartość wobec dzisiejszej „świetnej" polityki wewnętrznej wydaje mi się bardziej niż wątpliwa. Zgadzam się z przedmówcą p. posłem Strońskim, który przewiduje wstąpienie Niemiec do Rady Ligi Narodów i radzi Polsce starać się o to samo, ale nie podzielam bynajmniej argumentacyi tegoż, że uczestnictwo Niemiec w Radzie Ligi jest dlatego niebezpieczne, ponieważ Polska, podpisawszy traktat o mniejszościach, musi często występować wobec Ligi, jakby w roli klienta i będzie miała m. in. Niemcy jako sędziego. Sądzę bowiem, że najlepszem załatwieniem tego problemu jest niedoprowadzanie do tego, by musieć stanąć w roli „klienta" w stosunku do mniejszości narodowych, zatem jednem słowem dotrzymywanie traktatów przez siebie pod-

pisanych. P. Kozicki wspomniał o 30 milj. obywateli w których imieniu rzekomo p. Minister Spr. Zagr. reprezentuje politykę polską zagranicą. Nie wiem czy szczerze i na seryo może ktokolwiek dziś twierdzić że za polityką rządu polskiego stoi istotnie 30 milj. obywateli i czy stoją za tą polityką, jaką rząd uprawia. Pragnąłbym aby tak być mogło, ale niestety nie z winy mniejszości narodowych rzecz ma się wręcz odwrotnie. (Poseł Stroński: mniejszości narodowe dziś często nawet wylatują przed ministrem). Jest to właśnie błędem polityki polskiej, że na mniejszości narodowe powołać się nie można i póki w tym kierunku nie zajdzie zmiana i tuszować trzeba będzie fakty, na pełne powodzenie liczyć nie można".

Zlikwidowanie incydentu z ministrem Thuguttem

Wiceprem. Thugutt mianowany przez premiera przewodniczącym sekcyi dla spraw kresowych.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa. 25 3. (Sin) Dziś został ostatecznie zlikwidowany incydent z min. Thuguttem. Min. Thugutt, który po zgłoszeniu dymisyi dał się nakłonić do pozostania w gabinecie za cenę spełnienia swoich żądań odnośnie do stworzenia rady kresowej, ustąpił wobec intryg prawicy i skapitulował, godząc się na znacznie skromniejsze ustępstwa w postaci sekcyi komitetu politycznego rady ministrów, jaką zaproponowała komisya porozumiewawcza.

Urzędowy komunikat w tej sprawie głosi: Rada ministrów na ostatniem posiedzeniu postanowiła powołać sekcyę komitetu politycznego dla spraw województw wschodnich oraz mniejszości narodowych. Do sekcyi tej wchodzą ministrowie: Spraw zagr., wojskowych, oświaty, reformy rolnej, sprawiedliwości. Jako przewodniczącego sekcyi p. premier wyznaczył wiceministra Thugutta.

Po posiedzeniu rady ministrów premier Grabski przyjął min. Thugutta, który zgłosił cofnięcie dymisyi oraz ministra Kopczyńskiego.

Dziś nastąpi nominacya pos. St. Grabskiego na min. oświaty

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 25 3. (Sin) Premier Grabski był dziś na konferencyi u Prezydenta Rzeczypospolitej i zawiadomił go o wyczerpaniu incydentu z min. Thuguttem, oraz przedstawił do podpisu nominacyę pos. Stanisława Grabskiego na ministra oświaty.

Nominacya pos. St. Grabskiego zostanie zapewne jutro podpisana.

Min. handlu i przemysłu Kiedroń ustępuje

Warszawa. 25 3. (Sin) Jak się dowiaduję, zanosi się na ustąpienie ministra przemysłu i handlu Kiedronia. Powodem ustąpienia min. Kiedronia (szwagra prem. Grabskiego) ma być niechęć premiera do dalszego powiększenia w gabinecie liczby swoich krewnych w związku z mającą nastąpić nominacyą pos. St. Grabskiego. Następcą min. Kiedronia am zostać wicemin. skarbu Klarner, na którego znowu miejsce wejdzie p. Głowacki, dyrektor departamentu monopolu w min. skarbu.

Fałszywe pogłoski o zerwaniu rokowań handlowych z Niemcami

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 25, 3 Sin. Pogłoski, jakie się pojawiły o rzekomem zerwaniu rokowań handlowych polsko niemieckich są nieprawdziwe. Prace w podkomisyach odbywają się normalnie. Prezes Karłowski przybywa w czwartek do Warszawy celem złożenia rządowi sprawozdania z dotychczasowego przebiegu rokowań. Prezesa Karłowskiego zastąpi w czasie kilkudniowej nieobecności delegat rządu polskiego p. Tennenbaum, dyrektor departamentu min. przemysłu i handlu.

Poseł włoski w Warszawie u min. Skrzyńskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 25 3. (Sin) Min. spraw zagr. Skrzyński przyjął dziś na posłuchaniu posła włoskiego w Warszawie Maioniego.

Wotum nieufności Sejmu dla min. reform rolnych

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 25 3. (Sin) Na posiedzeniu podkomisyi ekonomicznej komisyi budżetowej przy rozpatrywaniu budżetu min. reform rolnych przyjęto wniosek o skreślenie z preliminarza tegoż ministeirstwa sumy 100 złotych. Uchwała taka w każdym innym parlamencie pociągnęłaby za sobą natychmiastową dymisyę odnośnego ministerstwa. W naszych „familijnych" stosunkach ministrowie są już przyzwyczajeni do podobnych zajść i niema obawy, aby min. Kopczyński wyciągnął odpowiednie konsekwencye z dzisiejszych uchwał komisyi.

Przebieg incydenitu był następujący: Przy rozpatrywaniu w drugiem czytaniu budżetu min. reform rolnych postawił pos. Nawrocki (Piast) wniosek o skreślenie sumy 100 zł z budżetu ministerstwa z powodu — braku zaufania do ministra.

W głosowaniu przyjęto wniosek o skreślenie 15 głosami ZLN, Piasta, Ch. N. i Koła Żyd., przeciw 10.

Zgromadzenia poselskie na kresach

Posłowie żydowscy przeciw okólnikowi rządowemu. — Przyjęcie wniosku o odroczenie ustawowego załatwienia sprawy.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 25 3. (Sin) Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi konstytucyjnej toczyła się dyskusya nad sprawą zgromadzeń poselskich na kresach. Referent pos. Bagiński proponuje, ażeby zgromadzeniom poselskim przysługiwały te same prawa, co zgromadzeniom posłów do sejmu ustawodawczego.

Pos. Konopczyński (ZLN) stawia wniosek o odroczeinia załatwienia sprawy zgromadzeń poselskich na kresach do czasu uchwalenia ogólnej ustawy o zgromadzeniach.

Pos. Polakiewicz (Wyzwolenie) stawia rezolucyę wzywającą rząd do cofnięcia okólnika o zgromadzeniach poselskich.

Pos. Schreiber (Koło Żyd.) występuje przeciwko biurokratyzmowi okólnika i uważa za naiwne przypuszczenie, iż okólnik taki przyczyni się do uspokojenia stosunków na kresach. Mowca wnosi poprawkę, by do art. 1 ustawy dodać ustęp: Na zgromadzeniach poselkich obrady i referaty toczyć się mogą we wszystkich językach używanych przez obywateli polskich.

W dalszym ciągu dyskusyi posłowie Niedziałkowski i Bagiński zgodzili się na poprawkę pos. Schreibera.

Pos. Reich (Koło Żyd.) stwierdza, że dwa są sposoby pacyfikacyi. Jeden stosowany w Anglii w drodze perswazyi i łagodzenia sporów, i drugi używany w Rosyi carskiej. W Polsce niema tendencyi do stosowania systemu angielskiego, a brak odwagi do systemu rosyjskiego. Odnośnie do używania języka żydowskiego na zgromadzeniach mówca stwierdza, iż starostowie dopuszczają się rozlicznych szykan, które sankcyonuje ostatnia odpowiedź min. Ratajskiego w tej sprawie art. 109 konstytucyi o wolności pielęgnowania języka narodowego odnosi się do życia prywatnego.

Pos. Głąbiński (ZLN) wypowiada się za ograniczeniem wolności zgromadzeń poselskich.

Pos. Grinbaum (Koło Żyd.) stwierdza, iż ograniczenia zgromadzeń są niepotrzebnem utrudnianiem porozumiewania się posłów ze swymi wyborcami.

Po wyczerpaniu dyskusyi przystąpiono do głosowania. Wniosek pos. Konopczyńskiego o odroczenie sprawy przyjęto 16 głosami (ZLN, Piasta i NPR) przeciw 14 (Wyzwolenie, PPS i mniejszości). Tą samą ilością głosów odrzucono rezolucyę pos. Polakiewicza; do głosowania nad wnioskami pos. Bagińskiego i Schreibera nie doszło.

Koło Żydowskie przeciw prześladowaniu języka żydowskiego

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 25 3. (Sin) Na dzisiejszem posiedzeniu Koał Żydowskiego postanowiono podjąć ostrą akcyę przeciwko antykonstytucyjnemu postępowaniu rządu w sprawie zakazu używania języka żydowskiego na zgromadzeniach.

Obrady Sejmu nad konkordatem

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 24. 3 Sin. Sejm dziś w dalszym ciągu odbywał dyskusyę na konkordatem. Przemawiał pos. Skrzypa (kom.) następnie pos. Ilkow (chliboroby) pos. Dębski (Wyzw.), Matakiewicz (kat. lud.) Kronig. (Zjedn. niem.), poczem posiedzenie zamknięto.

Następne posiedzenie jutro.

Ogromna baissa na giełdzie praskiej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń. 25 3. (D) Na dziseiejszej giełdzie praskiej nastąpił ogromny o niesłychanych rozmiarach spadek akcyi i papierów wartościowych, z powodu podwyższenia przez bank państwowy eskonta wekslowego z 6 na 7 procent.

Wielka katastrofa kolejowa we Francyi

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń 25. 4 (D.) Z Paryża donoszą: Pociąg pospieszny Paryż—Bordeaux uległ katastrofie obok stacyi St. Benoit. Lokomotywa i kilka wagonów wpadło do rzeki Clain. 7 dalszych wagonów wykoleiło się. Szereg osób zostało zabitych, m. in. senator Kedebidou, około 40 osób rannych.

— CELEM UNIKNIĘCIA PRZERWY w wysyłce pisma prosimy o bezzwłoczne odnowienie prenumeraty na miesiąc kwiecień.

Angielska „Biała księga“ o Palestynie

Ż. A. T.-iczna doniosła już o ogłoszeniu przez rząd angielski „Białej Księgi“ zawierającej pierwsze roczne sprawozdanie dotyczącego mandatu palestyńskiego. Sprawozdanie powyższe przedłożone zostało przed forum Rady Ligi Narodów. Na treść „Białej Księgi“ złożyły się odpowiedzi rządu angielskiego na ankietę, dotyczącą poszczególnych punktów mandatu palestyńskiego.

ŻYDOWSKA SIEDZIBA NARODOWA.

Pytanie: Jakie zostały podjęte kroki dla stworzenia w Palestynie zarówno pod względem politycznym ekonomicznym, jak i w kwestyach administracyi, odpowiednich warunków, które umożliwiłyby urzeczywistnienie żydowskiej siedziby Narodowej. Jakże są ostateczne rezultaty.

Odpowiedź: Prawodawstwo, ustanowione przez rząd palestyński miało przedewszystkiem na oku jeden zasadniczy cel: umożliwienie rozwoju wszystkim warstwom i klasom, zamieszkałym w Palestynie. W roku 1920 wydane zostało rozporządzenie, którego celem było uregulowanie imigracyi do kraju. Rozporządzenie powyższe nie dotyczyło wyłącznie żydowskiej imigracyi, lecz zamierzało w pierwszej mierze uregulować imigracyę przystosowując się do istotnych warunków i potrzeb kraju. Wszelkie decyzye w materyi powyższej spoczywały w ręku Wysokiego Komisarza Palestyny.

Co się tyczy żydowskich kolonii w kraju, rząd zajął takie samo stanowisko, jak w kwestyi imigracyi. Zniósł wszelkie ograniczenia kupna i nabywania gruntów, jakie istniały za rządów tureckich względem Żydów. W roku 1921 nabyli Żydzi 100 tys. dunam ziemi (około 25,000 morgów) o wartości 600,000 funtów, w r. 1922 — 45,000 dunam na sumę 700,000 funtów, w roku 1923 — 34,440 dunam. W czerwcu 1922 ogłosił rząd palestyński „Białą Księgę“. Księga zawierała dokładnie sprecyzowanie polityki rządu w Palestynie. W listopadzie 1923 roku wydał rząd angielski następną Białą Księgę zawierającą korespondencyę z Wysokim Komisarzem Palestyny w sprawie utworzenia Agencyi Arabskiej.

JEWISH AGENCY.

Pytanie: Kiedy i w jaki sposób uznana została „Jewish Agency“.

Odpowiedź: Specyalna komisya, wyłoniona z pośród Wszechświatowej Organizacyi Syonistycznej ma swoją siedzibę w Palestynie i uznana została oficyalnie jako ciało doradcze przy rządzie palestyńskim. Instytucya ta współpracuje z rządem we wszystkich sprawach, dotyczących kwestyi utworzenia żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie.

Pytanie: W jakiej formie przejawiła się działalność doradcza „Jewish Agency“.

Odpowiedź: Jednemu członkowi komisyi, specyalnie w tym celu wydelegowanemu, przysługuje raz w tygodniu prawo audyencyi w pałacu rządowym. Pozatym komisya koresponduje w sprawach administracyi z poszczególnemi departamentami rządowemi.

Pytanie: W jakiej formie przejawia się działalność komisyi w kwestyach natury gospodarczej, społecznej i innych.

Odpowiedź: Komisyi przysługuje prawo udziału oraz głosu decydującego w kwestyi ustalenia kontyngentu imigrantów. Oprócz tego organizacya Syonistyczna bierze udział za pośrednictwem swych biur w Europie w doborze tych przychodźców.

Kwestye wychowania i oświaty wśród Żydów znajdują się w zupełności pod kierownictwem komisyi syonistycznej, która jedynie w tych sprawach decyduje. Wydatki na cele powyższe wynosiły w roku szkolnym 1922/23 — 110,000 funtów egipskich. Jednocześnie sprawy sanitarno- hygieniczne znajdują się pod kierownictwem Organizacyi Syonistycznej, która utrzymuje swoim kosztem cały aparat sanitarno- hygieniczny w kraju. Roczne wydatki w tej dziedzinie wynoszą 90 000 funtów.

Pytanie: Jaki jest udział „Jewish Agency“ w rozwoju kraju.

Odpowiedź: Przy komisyi syonistycznej istnieją rozmaite wydziały dla poparcia osad rolnych, handlu i przemysłu. Pośrednio brała komisya udział w rozmaitych przedsiębiorstwach budowlanych, kierowanych przez rząd. Komisya bierze udział w budowie bocznej szosy od ogólnej drogi Jerozolima—Jaffa w kierunku żydowskich kolonij „Ryszon-le-Zion“ i „Rechoboth“ Żydowska kooperatywa budowlana, finansowana przez organizacyę syonistyczną prowadzi cały szereg robót budowlanych, buduje szosy, drogi itp. Na szczególną uwagę zasługuje wybudowana przez wspomniane towarzystwo droga pomiędzy Tyberjadą, a Semakim jak również budowa całego szeregu innych dróg w Galilei o ogólnej wartości 150,000 funtów. Towarzystwo wybudowało między innemi boczną linię kolei żelaznych dla armii w Saraland i kolej żelazną, łączącą miejscowość Ras-el-Ain z żydowską wsią „Petach Tykwa“. Wreszcie pod kierownictwem towarzystwa wybudowane zostały baraki dla robotników w Jerinie i gmach rządowy w Ramleh. Ogólna wartość wszystkich przedsiębiorstw budowlanych, rządowych, bądź społeczno- prywatnych wynosiła w końcu 1922 r. około 200,000 funtów.

Pytanie: Jakie zostały podjęte środki, zgodnie z wolą rządu Jego Królewskiej Mości celem zapewnienia odpowiedniego udziału tym Żydom, którzy pragną współpracować przy odbudowie kraju.

Odpowiedź: Rząd palestyński znajduje się w kontakcie z rozmaitemi organizacyami, które mają na celu współpracę przy osiedleniu Żydów w kraju. Z tych organizacyi najważniejszemi są: Palestine Economic Board“, „Jewish Colonisation Association“ (J. C. A.) „Palestine Development Council“. Organizacya ostatnia powołana została przez społeczeństwo żydowskie w St. Zjednoczonych do pracy w Palestynie. Następnie: „Alliance Israelite Universelle“ w Paryżu, i „Joint Distribution Commitee“ w Ameryce.

KWESTYA IMIGRACYI DO PALESTYNY.

Pytanie: Jakie środki zostały podjęte celem ułatwienia imigracyi żydowskiej do kraju.

Odpowiedź: Kwestya imigracyi żydowskiej dokładnie jest opracowana w specyalnych sprawozdaniach administracyi palestyńskiej. Pozatym z polecenia rządu palestyńskiego wydelegowany został do konsulatu angielskiego w Tryeście specyalny urzędnik, który ma za zadanie ułatwienie żydowskim chalucim, szybkiego przyjazdu do Palestyny. Urzędnik ten wysłany zostanie w najbliższym czasie do Warszawy, skąd idzie główna fala emigracyi do Palestyny.

Pytanie: Jakie podjęte zostały środki w celu zapewnienia praw innym warstwom ludności.

Odpowiedź: Ogólne reguły dotyczące imigracyi do Palestyny które zależne są od sytuacyi gospodarczej w kraju biorą samo przez się pod obronę pozostałe warstwy ludności palestyńskiej przed ujemnymi skutkami imigracyi żydowskiej. Co miesiąc określona zostaje dokładna ilość bezrobotnych we wszystkich poszczególnych okręgach kraju. Skoro okazuje się, że liczba bezrobotnych powiększyła się w okresie sprawozdawczym, rząd podejmuje natychmiast środki, zdążające do zmniejszenia imigracyi.

Pytanie Jakie podjęte zostały kroki celem wzmożenia imigracyi żydowskiej do kraju.

Odpowiedź: Dokładne dane znajdują się w sprawozdaniach administracyi palestyńskiej za lata 1920—1923. Oprócz tego istnieją specyalne upoważnienia, uprawniające Organizacyę Syonistyczną do sprowadzenia emigrantów do Palestyny.

Pytanie: Jakie są rezultaty powyższych kroków. Jaka jest statystyka imigrantów. (Kraj. w którym emigrant się urodził, religia, rasa, zawód, wiek i rodzaj, rozmieszczenie imigrantów w poszczególnych okręgach i miastach. Dane dotyczące wychodźctwa z Palestyny).

Odpowiedź: Dokładnych danych o rozmieszczeniu imigrantów w miastach i na wsi dotąd niema. Jednakże zaznaczyć należy, że usilny ruch budowlany przyciąga wielkie masy imigrantów najwięcej do miast; Stan liczebności ludności żydowskiej w Palestynie według ostatniego spisu ludności z roku 1922 przedstawia się jak następuje: W okręgach miejskich jest 68 622 Żydów, w wiejskich — 15,172. Według spisu ludności, dokonanego w roku 1920 żydowska ludność miejska wynosiła tylko 56,200 osób. a wiejska — 10,370. W ciągu dwuch lat przyrost ludności żydowskiej w miastach stanowi — 12,422 (około 25 proc.) a na wsi — 4,802 (Około 40 proc.). Dokładne dane znajdują się w sprawozdaniach administracyi palestyńskiej za lata 1920—1923.

KWESTYA OBYWATELSTWA.

Pytanie: Jaki jest tekst ustawy o obywatelstwie państwowem.

Odpowiedź: Ustawa o obywatelstwie palestyńskiem jest obecnie w opracowaniu.

Pytanie: Czy wydane zostały specyalne zarządzenia, mające na celu ułatwienie Żydom uzyskania obywatelstwa palestyńskiego.

Odpowiedź: Specyalne rozporządzenia w tej materyi są obecnie w opracowaniu.

WSPÓŁPRACA „JEWISH AGENCY“.

Pytanie: Czy porozumiano się kiedykolwiek z „Jewish Agency“ w sprawie wspólnego przeprowadzenia robót publicznych, koncesyi lub eksploatacyi bogactw naturalnych w kraju. O ile nastąpiło takie porozumienie kiedy i w jakiej formie się ono przejawiło.

Odpowiedź: W żadnym wypadku nie zawarta została żadna bezpośrednia umowa z „Jewish Agency“ w sprawie przeprowadzenia robót publicznych lub eksploatacyi bogactw naturalnych kraju. Przez rząd palestyński zatwierdzona została jedynie koncesya towarzystwa inżyniera Rutenberga, mającego za zadanie eksploatacyę energii elektrycznej z wód Jordanu oraz przeprowadzenie elektryfikacyi kraju. Skład osobowy towarzystwa powinien jednakże być zatwierdzony przez Wysokiego Komisarza i „Jewish Agency“.

Egzekutywa Syonistyczna w Palestynie wzięła udział w budowie szosy pomiędzy żydowskimi koloniami Ryszon-le-Zion i Rechoboth. Koszta budowy wynosiły 15,000 funtów egipskich. Rząd palestyński winien zwrócić sumę powyższą egzekutywie w ciągu najbliższych trzech miesięcy.

Wichrzenia nacyonalistów arabskich

Ostrzeżenie rządu palestyńskiego. — Opozycya przeciw szowinistom.

Jerozolima. (ŻAT.). Palestyńska Ajencya Telegraficzna dowiaduje się, iż narodowa partya arabska, tz. „partya umiarkowana“ przyłączyła się do akcyi demonstracyjnej, proklamowanej przez egzekutywę arabską, w dniu przyjazdu lorda Balfoura do Palestyny. Na ostatniem swem posiedzeniu kierownictwo narodowej partyi arabskiej postanowiło: ogłosić dzień przyjazdu lorda Balfoura jako dzień żałoby i powszechnego bezrobocia. Wszystkie arabskie sklepy i zakłady przemysłowe będą w tym dniu zamknięte. Celem uniemożliwienia lordowi Balfourowi zwiedzenia świętych miejsc uchwalono również zwrócić się do Najwyższej Rady muzułmańskiej z prośbą o zamknięcie słynnego mahometańskiego meczetu Omara.

Prasa arabska oznajmia, iż w ciągu całego pobytu lorda Balfoura w Palestynie, wszyscy Arabowie nosić będą czarne opaski na ramionach, a domy udekoronowane będą czarnemi flagami na znak żałoby. W czasie uroczystości żydowskich, szkoły arabskie będą nieczynne. Wszyscy urzędnicy arabscy na znak protestu rzucą pracę.

Jak dowiaduje się Palestyńska Ajencya Telegraficzna, rząd palestyński zakomunikował egzekutywie arabskiej, że czyni ją odpowiedzialną za wszelkie rozruchy, jakie odbędą się w czasie obecności lorda Bolfoura w Palestynie.

Niepopularność gróźb egzekutywy arabskiej wśród arabskiej ludności Palestyny

Berlin. (ŻAT.). Korespondent „Berliner Tage-

...Mati“ w Jerozolimie opisuje w swej ostatniej korespondencyi nastroje, jakie panują wśród ludności arabskiej w Palestynie w związku z zapowiedzianemi uroczystościami otwarcia Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie. Hasła bojkotu i protestu, pisze korespondent, głoszone przez arabską antysyonistyczną prasę nie znajdują silnego oddźwięku w masach arabskich. Szczególnie silne oburzenie wywołały ostatnio odezwy antysyonistyczne w arabskich sferach kupieckich. Kupcy ci robią wszelkie tranzakcye handlowe wyłącznie z „niewiernymi gjaurami“ i łączą wielkie nadzieje zysku ze zbliżającemi się uroczystościami, które sprowadzą do kraju tysiące turystów.

Na zebraniu arabskich kupców, które odbyło się niedawno w Jerozolimie przyjęta została jednogłośnie rezolucya, protestująca przeciw niecnym zakusom nacyonalistów-Arabów. Rezolucya piętnuje wystąpienie egzekutywy arabskiej, rzekomo w imieniu „całego narodu arabskiego“ i oświadcza w imieniu kupiectwa, że nie zamierza solidaryzować się z egzekutywą arabską.

W dalszym ciągu korespondent donosi, iż również potężne „Zjednoczenie chłopów i rolników arabskich“ wystąpiło ostatnio przeciw egzekutywie arabskiej. W odezwie swojej, wydanej do chłopów i rolników arabskich oświadcza partya arabskich chłopów i rolników, że niema nic wspólnego z akcyą protestacyjną, zorganizowaną przez żywioły nacyonalistyczne.

W dniu przyjazdu do Palestyny, kończy się korespondencya, przedstawi się lordowi Balfourowi delegacya partyi fellachów. Delegacya złoży memoryał o dążeniu arabskiej ludności do współpracy z rządem palestyńskim i Żydami.

85.000 tomów w Żydowskiej Bibliotece Narodowej w Jerozolimie

Jerozolima. (ŻAT) W styczniu 1925 r. Żydowska Biblioteka w Jerozolimie posiadała około 85.000 tomów. W okresie czasu od lata 1920 do stycznia r. b. biblioteka wzbogaciła się o 53.000 tomów w czasie kiedy biblioteka przeszła pod kierownictwo Egzekutywy Syonistycznej zawierała zaledwie 32.000 tomów.

Przeciętna ilość odwiedzających bibliotekę miesięcznie dosięga 2000. Wypożyczalnia przy Bibliotece posiada 12,000 abonentów.

Komisja dla spraw mniejszości narodowych

Genewa (ŻAT) W końcu marca r. b. odbędzie się w Londynie posiedzenie Egzekutywy Związku „Przyjaciół Ligi Narodów“. Na posiedzeniu tem utworzona zostanie stała komisya dla spraw mniejszości narodowych z siedzibą w Genewie.

Dymisja prof. Cuzy

Bukareszt. (ŻAT) W związku z ekscesami antyżydowskimi, jakie miały niedawno miejsce na uniwersytetach rumuńskich, szereg profesorów podało się do dymisyi. Ostatnio sześciu profesorów wystąpiło do rektora Uniwersytetu w Jassach o ponowne uruchomienie wydziału prawnego, który w swoim czasie zamknięty został z powodu rozruchów antyżydowskich. Wobec odmowy rektora wspomniani profesorowie zgłosili swoją dymisyę. Między nimi znajduje się również duchowy ojciec antysemityzmu rumuńskiego, prof. Cuza.

MIGAWKI.

Abr. Neumann i Asz.

Zamknięcie wystawy artysty-malarza Abrahama Neumanna wywołało w prasie krakowskiej mały huczek, prawdziwą burzę w szklance wody. Przypomniano sobie na jedno oka mgnienie, że nie wolno pierwszemu lepszemu panu, piastującemu chociażby godność sekretarza Towarzystwa Sztuk Pięknych klepać protekcyonalnie po ramieniu artystę tej miary co Abr. Neumann.

Przypomniała to sobie prasa i wnet zapomniała. Na to dziwne, rzekłbym wprost chorobliwe osłabienie pamięci wpłynęło bezsprzecznie żydowskie pochodzenie artysty. Czy warto o Żyda wogóle prowadzić jakąś kampanię? Wystarczy kiwnąć palcem w bucie i nie przerywać tej spokojnej, krakowskiej drzemki.

A może pod progiem świadomości tkwiło uczucie zażenowania i kłopotliwego wstydu? Neumann jest bowiem najzdolniejszym polskim pejsażystą doby współczesnej. Zaklął w swe obrazy duszę polskiego krajobrazu, z którym się zrósł wszystkimi fibrami swego jestestwa, tak organicznie, że nadaje nawet pejsażom amerykańskim polski charakter. Wszędzie po wędrówkach po świecie towarzyszyła mu polska polna ścieżka, szemrał staropolski las i zieleniły się karpackie skalne zbocza.

I mimowoli przypominamy sobie Asza, który w swem „Miasteczku“ oczarowany wizyą polskiej wsi, przejęty do głębi polskim krajobrazem wyśpiewał nam cudowną jakąś legendę o miasteczku, które właściwie nigdy nie istniało — poza obrębem rozkochanej i rozmodlonej duszy poety. Obaj Asz i Neumann dają nam piękno polskiej przyrody prześwietlone żydowską tęsknotą. Obaj są organicznie zdrowi, zwarci w sobie, skoncentrowani w swem marzeniu, które kładą tęczowym mostem u stóp nieopuszczanej nigdy rzeczywistości. Stoją silnie na gruncie rzeczywistości, a marzeniem i tęsknotą uzupełniają rozwarte jej rany.

Teraz Neumann wyjeżdża na stałe do Palestyny. Jak dziecko cieszy się wizyą Wschodu, który mu będzie odtąd prowadził pędzel. Jedzie tam z duszą dziecka, spragnionego bajek Szeherezady i z stanowczą jednolitością wielkiego artysty, który w życiu i w swej sztuce żadnych nie uznaje kompromisów. Ileż żywotności, jaka bujność temperamentu mieści się w tej nagłej decyzyi! Gdzież jest źródło tego wiecznego odradzania się artysty, który w pełni życia z malarstwa pejsażowego przeszedł do konfiguralnego.

Woła go Wschód, a do żywych w żydostwie przemówiła Palestyna.

Neumann jedzie do Palestyny. Czy rozumiecie jakim pięknym snem staje się rzeczywistość naszej tęsknoty?

Moassi.

Przedmiot zazdrości Marsa.

Policya prohibicyjna Stanów Zjednoczonych zdołała wykryć, iż podczas ostatniego zaćmienia słońca, nasz najbliższy sąsiad niebieski, Mars, korzystając z otulających ziemię mroków, przeszmuglował wielkie ilości **Likieru Fraenkla.** Była to jedyna rzecz, której nam pozazdrościł.

GEORGES CLEMENCEAU.

Baron Moses

Tłumaczenie G. K.

Baron Moses z Goldszlambachów był bogaty, bardzo bogaty, zanadto bogaty. Bogactwo odziedziczył po swoim ojcu baronie Elifasie, który jako kupiec zajmował się przemycaniem tytoniu. Dzięki okretowi portugalskiemu w Ostendzie wydostał się z rąk belgijskiej policyi i wylądował na wybrzeżu malarycznem Santos. Dostawszy się do tego kraju posiadał bardzo wątpliwe polecenie do jeszcze wątpliwszego faktora kawy.

Wszystkie południowo- amerykańskie republiki poznały z rozmaitego punktu widzenia obrotnego Żyda, Elifasa, który handlował wszystkiem czem tylko można było i który dzięki niezwykłemu szczęściu stał się czcigodnym papieskim baronem i szanowanym szlachcicem z Cavacasu.

Sumiennem dotrzymaniem zobowiązań uzyskał sobie względy Jose Ramon y Lopez, który dzięki udanej rewolucyi był kierownikiem rozmaitych przedsiębiorstw kolejowych i budowy portu. Na szeroką skalę zaczęto tę rzecz, aby zaspokoić apetyt kłócących się rozmaitych partyj. Nieszczęśliwy przypadek chciał, że Jose Ramon z Lopez umarł przy obiedzie spożytym razem ze swoim wspólnikiem Elifasem. Przy Ramonie nie znaleziono żadnego z tych listów, które rozdzielić miał tego samego wieczora. Umarły posiadał tylko kontrakt z początkowych dni swego przedsiębiorstwa, czyniący Elifasa, który w żałobie po swym przyjacielu tłukł głowę o ścianę jedynym posiadaczem całego majątku.

Z początku wywołało to wielkie oburzenie, do którego przyłączyło się niezwykłe zdziwienie. Starano się znaleźć tysiące błędów w koncesyi. Chciano koncesyę obalić, procesowano się, a nawet chciano poruszyć tę sprawę w parlamencie. Wtedy po raz pierwszy okazała się cudowna zaleta Elifasa, dar skończonej sztuki przekonywania. Gdy tylko ten demon pertraktował ze swoim przeciwnikiem, chociażby to był nawet najpotężniejszy, zawsze sprawę wygrywał a nikt nie dowiedział się nigdy jak i dlaczego to się stało. Nie ulega wątpliwości, że pomagał mu także blask milionów — którymi rozporządzał przejściowo współpracownik Ramonsa i ogólnie rozpowszechnione przekonanie, że nikt nie odbierze mu tej zdobyczy. To przekonanie okazało się bezsprzecznie usprawiedliwionem albowiem w przeciągu pięciu lat wygrał Elifas wszystkie procesy i stał się właścicielem ogromnego majątku.

Chociaż bogaty, pozostał ten człowiek skromnym i dobrym. Taksamo jak przedtem jeździł od miasta do miasta, kupował sprzedawał i spekulował, a stale towarzyszyli mu dwaj silni mężczyźni, którzy nie odstępowali go na krok. Nie starał się wcale zwracać uwagi na siebie jaskrawym zbytkiem ani też nie znalazł upodobania w rozrzutnych wydatkach. Jednakowoż datki na różne cele dobroczynne na żydowskie świątynie i chrześcijańskie kościoły zjednały mu ogólną sympatyę.

Podczas swej podróży przekonał go biskup z Cavacasu, że powinien się wychrzcić, i bez żadnej większej wewnętrznej walki zdecydował się na to tembardziej, że widział w tym niektóre korzyści dla podrastającego syna Mosesa. Tego też powierzył natychmiast Jezuitom z Cordowy.

Spadkobierca Elifasa miał ubitą swoją drogę życiową. Rozporządzający bogactwem starał się obecnie zyskać sobie również powszechne uznanie. Aby potomkom swoim pokazać, że nie tylko w pieniądzach leży moc, kupił Elifas u papieża tytuł szlachecki. Nie chciał jednak zwyczajnego baronostwa.

Tak jak ongiś Henryk IV. przychylnym był twardym Hugenotom, mimo zmiany wiary tak również Elifas wspierał swoich dawnych współwyznawców, starał się o dobro Żydów, podczas gdy równocześnie budował na cześć Najświętszej Panny i Św. Trójcy kościoły. Miasta stołeczne ofiarowały mu swoje pałace. A dostawszy pałace zyskał sobie uznanie dawniejszych właścicieli, i stał się ich przyjacielem w krótkim czasie dzięki rozmaitym małym przysługom, które im wyświadczył.

Spełniwszy to wszystko, był Elifas na tyle mądrym, aby umrzeć prędko. Synowi swemu Mosesowi zostawił kolosalną potęgę którą mu jeszcze za życia urządził, a do której Bóg z djabłem się przyczynili.

Lecz ku chwale barona Mosesa trzeba przyznać, że nie tyle spadek ojca sprawiał mu radość, jak raczej pamięć wdzięczności i wierności, które umarły skrupulatnie dotrzymał Jose Ramon y Lopez — oto pierwszy krok na drodze do uzyskania tytułu barona z Goldszlambachów. Cudowną tę wiadomość rozpowszechniono we wszystkich językach przy śmierci Elifasa. Z czasem zupełnie poszedł w zapomnienie życiorys zmarłego.

Obecnie wyłoniło się pytanie, co baron Moses uczyni ze swoim ogromnym majątkiem i swojem socyalnem stanowiskiem, a więc z rezultatami niestrudzonego żywota umarłego, który zostawił wszystko swemu niewinnemu spadkobiercy. Ale gdyby ktoś takie pytanie nawet sformułował, to zapewnie nie sam Moses. Albowiem ten, nie zastanawiając się długo z największym spokojem prowadził dalej dzieło swego ojca; jak tamtem zbierał dalej bogactwa li tylko z radości gromadzenia. Nie posiadał żadnych wad, lecz zaletami także szczycić się nie mógł. Czy można czegoś innego oczekiwać od dziecka ludzkiego, pozbawionego wielkiego porywu do dobrego, lub do złego i Elifas przypuszczał mniej więcej, że gromadzi bogactwa dla Mosesa.

Lecz Moses nie posiadał dzieci

(C. d. n.)

KRONIKA.

Kraków, 26 marca

RĘKODZIELNICY ŻYDOWSCY A UNIWERSYTET HEBRAJSKI.

Jak nas informują, także Stowarzyszenie rękodzielników żyd. w Krakowie przygotowuje pewne uchwały celem godnego uczczenia uroczystości otwarcia Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie. Uważamy to za rzecz oczywistą.

—o-o—

— **GEOGRAFOWIE KRAKOWSCY WYJECHALI DO KAIRO.** Dzisiejszej nocy wyjechali z Krakowa do Kairo uczestnicy światowego zjazdu geografów. Delegacya krakowska składa się z 18 osób, przeważnie profesorów szkół wyższych i średnich. Geografowie krakowscy przyłączą się w Wiedniu do delegatów warszawskich i razem z nimi odbędą podróż do Kairo dokąd przybędą dnia 30 bm.

— **O MIESZKANIA DLA JUGOSŁOWIAN.** Dnia 31 bm. przyjeżdża na dwa dni akademicka wycieczka z Jugosławii w ilości 130 osób. Komitet przyjęcia mimo usilnych starań nie uzyskał jeszcze mieszkań dla uczestników wycieczki, która w innych miastach korzystała z gościny w mieszkaniach prywatnych. Dlatego komitet jeszcze raz zwraca się do mieszkańców m. Krakowa z apelem o deklarowanie gościny w swych mieszkaniach. Adres komitetu: ul. Jabłonowskich 12, tel. 557, od godziny 18 do 20-tej.

— **ODCZYT O ARGENTYNIE.** Dziś we czwartek, 26 marca o godz. 6 wieczorem w sali Domu górników (Al. Krasińskiego 8), na zaproszenie Uniwersytetu ludowego im. A. Mickiewicza wygłosi dr Józef Włodek, konsul Rzeczypospolitej polskiej w Buenos Ayres odczyt p. t. „Argentyna i emigracya polska“. Dr. Włodek, znakomity znawca stosunków amerykańskich, jest autorem monografii o Argentynie, która spotkała się z niezwykle przychylną oceną w kraju i zagranicą. Odczyt będzie ilustrowany obrazami świetlnemi, nadesłanemi z Pol. Towarzystwa emigracyjnego w Warszawie. Po odczycie prelegent odpowie na zapytania słuchaczów. Wstęp 50 groszy.

— **BUDOWA HALI TARGOWEJ NA PL. SŁOWIAŃSKIM.** W ostatnich dniach przeniesiono targi z pl. Słowiańskiego na część pl. Biskupiego poza szkołą barakową. Na pl. Biskupim stanęły obecnie dwa długie rzędy straganów mieszczące jatki z mięsem oraz kramy z jarzynami i nabiałem. Po usunięciu straganów z pl. Słowiańskiego całą środkową przestrzeń tego placu między ul. Krowoderską a Długą otoczono wysokim parkanem, gdzie gmina przystąpi w najbliższych dniach do budowy hali targowej.

— **KONTROLA PASAŻERÓW JADĄCYCH SAMOLOTAMI ZAGRANICĘ.** W dniu wczorajszym odbyła się w województwie krakowskiem pod przewodnictwem naczelnika oddziału bezpieczeństwa publicznego radcy Skarbka konferencya w sprawie wykonywania kontroli paszportowej i cłowej nad osobami, podróżującemi samolotami pasażerskimi Aerolloydu. Udział w konferencyi wzięli: starosta krakowski dr Bal, dyrektor policyi dr Styczeń, dyrektor urzędu cłowego Żarliński oraz przedstawiciele Aerolloydu pp. Wilczyński i Welfeld. Przedstawiciele władz oświadczyli delegatom towarzystwa lotniczego, że ułatwią im wykonywanie kontroli nad pasażerami przez organa państwowe, jednak muszą najpierw otrzymać odpowiednie instrukcye od ministerstwa spraw wewnętrznych i skarbu. Do czasu decyzyi władz centralnych zapowiedziane już loty Kraków—Wiedeń nie ulegną odroczeniu.

— **STAN LICZEBNY POLICYI W WOJEWÓDZTWIE KRAKOWSKIEM.** Jak się dowiadujemy, załoga policyjna w okręgu krakowskim łącznie z m. Krakowem wynosi obecnie: 2265 ludzi, nie licząc personalu urzędów śledczych i ekspozytur policyi politycznej. Z powyższej cyfry wypada na Kraków 685 policyantów, zaś oddział śledczy liczy 76 funkcyonaryuszy. Urzędników policyjnych pracuje w okręgu około 50. Jak wiadomo, samorządy miejskie i powiatowe przyczyniają się do utrzymania policyi państwowej w pewnym określonym procencie. Za ubiegły rok przypada na powiat krakowski z tego tytułu kwota około 30,000 zł.

— **NADUŻYCIE KIEROWNIKA SZKOŁY WOBEC UCZENICY.** Do władz sądowych wpłynęło w ostatnich dniach doniesienie przeciw kierownikowi jednej ze szkół powszechnych w Krakowie p. I. o występek przeciw obyczajności. Pan I. miał dopuścić się nadużycia na tle seksualnem wobec 13-letniej dziewczynki, uczenicy szkoły powszechnej. Jak słychać, władze szkolne zawiesiły owego kierownika szkoły w urzędowaniu. Sprawa ta znajdzie swój epilog w sądzie.

— **ECHA KATASTROFY W ROGOWIE.** Jak się dowiadujemy, w pociągu pospiesznym, który wyjechał w poniedziałek 23 bm. z Krakowa do Warszawy i na stacyi Rogów uległ katastrofie, znajdował się wśród pasażerów znakomity portrecista polski prof. Kazimierz Pochwalski. Artysta, mieszkający obecnie w Krakowie, wybrał się do Warszawy celem dokończenia tam potretów szeregu polityków. Na szczęście prof. Pochwalski wyszedł z katastrofy bez szwanku.

— **STATYSTYKA POŻARÓW.** Straże pożarne w Krakowie i okręgu zanotowały w ubiegłym miesiącu 56 pożarów przypadkowych. Przeważna część wypadków ogranicza się do pożarów mieszkaniowych, wywołanych wskutek wadliwej budowy pieców. W Krakowie największy pożar zdarzył się na Krowodrzy, gdzie pastwą płomieni padł magazyn benzyny i smarów firmy „Oleum“. Na prowincyi spłonęło kilka zabudowań wiejskich.

— **TRZY ZAMACHY SAMOBÓJCZE.** W dniu wczorajszym pogotowie ratunkowe interweniowało w trzech wypadkach zamachów samobójczych. I tak w aresztach „pod Telegrafem“ usiłował odebrać sobie życie G. T., alkoholik przez przecięcie opony brzusznej szkłem. Po opatrzeniu pozostawiono desperata w aresztach. W drugim wypadku zawezwano pogotowie ratunkowe na ul. Długą l. 24, gdzie Franciszek Laner (lat 61), emeryt kolejowy, poderżnął sobie gardło i tętnice na rękach brzytwą z powodu niesnasek rodzinnych. Również Lanera pozostawiono w domu. Wreszcie przy ul. Miodowej l. 47 strzelił do siebie z rewolweru T. W. (lat 27) robotnik, raniąc się w skroń. Lekarz pogotowia przewiózł nieszczęśliwego w beznadziejnym stanie do szpitala.

— **KRADZIEŻ FUTRA.** Zygmunt Stein, kupiec, zamieszkały przy ul. Rękawka l. 15, doniósł, że dnia 24 bm. o godz. 6 wieczór skradł nieznany sprawca z jego mieszkania futro podbite popielicami, pokryte czarnem suknem z kołnierzem z wydry wartości 1,500 zł. Sprawca, lat około 28, wysoki, brunet, z wyglądu Żyd, ubrany w jasne futro, przedstawił się córce poszkodowanego jako urzędnik firmy „Zenit“ w Krakowie.

— **NIEDOSZŁY KONIOKRAD.** Aresztowano Ludwika Matuszkiewicza (lat 34) z Bochni za usiłowaną kradzież koni z ul. Kaiwaryjskiej na szkodę Andrzeja Pietrzyka z Lusiny.

—o-o—

— **ŻYD. TOW. GIMNASTYCZNE W KRAKOWIE KOMUNIKUJE:** Z powodu podjętych w szkole żyd. przy ul. Brzozowej adaptacyi sala gimnastyczna nie będzie mogła być używaną do końca marca.

— **MONOTONIĘ ŻYCIA** w naszem mieście przerwała alarmująca wieść o WIELKIEJ ZABAWIE WIOSENNEJ dla młodzieży mającej się odbyć dn. 28 bm. w salach Tow. Rolniczego o godz. 7 wiecz. Powódź kwiatów i zieleni, wspaniałe kioski i szałasy cygańskie, balet, jazz-band i dwie orkiestry, przeniosą uczestników w krainę baśni i czarów. Stroje spacerowe. Kostyumy kwiatowe mile widziane. Pozostałe bilety są do nabycia w lokalu „Przedświtu“, Stradom 15, między 7—9 wiecz. a w dniu zabawy przy kasie od godz. 6 wiecz.

—o-o—

Żywy dziennik Merkazu

W sobotę, dnia 21 marca odbył się w przepełnionej sali „Merkaz Haceirim“ Nr I „Żywego Dziennika“.

Dziennik ten odstępuje od utartego szablonu dotychczasowych „żywych dzienników“, mających przeważnie na celu satyrę i humorystykę.

Cel obecnego „Żywego Dziennika“ to zaznajomienie szerokich sfer żydowskiej publiczności z aktualnymi problemami społecznymi i politycznymi.

Zgodnie z tem zadaniem Nr, I. zawierał następujące artykuły:

1) Dr. J. Szalman — „O zadaniach żywego dziennika“,

2) Dr. S. Seiden — „Angielska polityka kolonizacyjna a Palestyna“,

3) Dr. J. Szalman — „Uniwersytet hebrajski w Jerozolimie“,

4) M. Margulies — „Tarbut“,

5) B. Lerchenfeld — „Czwarta alijah“ [illegible]

6) P. Nessel — Kronika.

Dalsze numery w przygotowaniu i ukażą się w najbliższym czasie.

—o-o—

— **CEIREJ MIZRACHI.** W sobotę o godzinie 8 wieczór wykład p. Eljasza Kiwetza n. t. Znaczenie Uniwersytetu hebrajskiego.

—o-o—

— **WIELKA REDUTA** w dniu 28 marca 1925 w sali Saskiej na rzecz żyd. inwal. wdów i sierót woj. zapowiada się znakomicie. Wybór królowej karnawału w drodze powszechnego i bezpłatnego głosowania i dekorowanie tejże, ściąga wszystkie miłe uczestniczki tegorocznych balów bezpłatny, konkurs tańca i balonikowy; cenne nagrody ufundowali tymczasem f-ma Bracia Sperber, Rynek gł. i f-ma Leitner, dalsze zgłoszenia przyjmują: adwokat dr Józef Margulies Senacka 9 i dr Teodor Molkner, Wrzesińska 7. Pozostałe bilety i zaproszenia wydaje f-ma L. Margulies, Grodzka 17 (sklep) przez cały dzień. — Ostatnie posiedzenie komitetu zabawowego odbędzie się dziś we czwartek, 26 bm. o godz. 6'30 wiecz. w sali „Solidarności“, Zielona 10, II. p. 209

—o-o—

— **WIECZÓR SONAT** w wykonaniu Irmy Koseckiej i Dra Steinbergera, odbędzie się dzisiaj, tj. we czwartek, 26 bm. w sali Starego Teatru. Cztery potężne sonaty klasyczne zestawione w programie umiejętnie jako dopełniająca się całość nastrojowa, wykona młoda wiolonistka, która zdobyła sobie uznanie krytyki zagranicznej i doskonały pianista dr Steinberger. Szczególną atrakcyą wieczoru będzie Sonata Beethovena C-moll, dla swego uduchowionego wyrazu zwana „Patetyczna“, jedna z najtrudniejszych kompozycyi w klasycznej literaturze skrzypcowej. Na wykonanie jej porwać się mogą tylko wykonawcy o pierwszorzędnych zaletach techniki i interpretacyi. Dzisiejszy wieczór kameralny będzie dopełnieniem świetnego cyklu koncertów, które odbyły się u nas w bieżącym sezonie.

—o-o—

— **KONCERT VASY PRIHODY,** fenomenalnego skrzypka, który odbędzie się w niedzielę, 29 bm., wywołał specyalne zainteresowanie tak, że wszystkie bilety na balkonie są już rozsprzedane a nadto niektóre kategorye biletów na parterze.

— **BRONISŁAW HUBERMAN,** nasz mistrz-wirtuoz, wystąpi w Krakowie z drugim i ostatnim koncertem we czwartek, 2 kwietnia br.

— KOMITET OKRĘGOWY „HITACHDUTU" zawiadamia, że Sekretaryat urzęduje od godz. 9—1 przedpołudniem, Kraków, Stradom 15, I p.

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO. Mimo, że na dzisiejsze przedstawienie „Don Juana" grupa gości zamiejscowych wykupiła znaczną część biletów pozostały do dyspozycyi jeszcze pewne kategorye, które kasa sprzedaje. Wobec ogromnego napływu na dalsze trzy przedstawienia, ci co jeszcze nie widzieli „Don Juana" mają sposobność ujrzenia rozgłośnego widowiska. W sobotę i niedzielę popołudniu „Szklana góra".

— „ZWIERZĄTKO" URWANCEWA W BAGATELI. Wiadomość o wystawieniu nowej sztuki utalentowanego pisarza rosyjskiego Urwancewa „Zwierzątko" wywołała silne zainteresowanie. Sztuka nad zwyczaj efektownie scenicznie ujęta i ciekawa psychologicznie otrzyma w Bagateli nowe dekoracye według projektu Stanisława Węgrzyna i doborową obsadę z p. Relewicz-Ziembińską, odtwórczynią roli tytułowej, Sznage-Andruszewską, Barwińską Zofią, Gorayską, Turskim, Wesołowskim Wasiłewskim, Wysockim i Ziembińskim na czele. Próby z tej sztuki, której premierę naznaczono na piątek 27 bm. dobiegają końca pod kierunkiem reżyserskim p. Ziembińskiego.

—o-o—

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Czwartek: „Don Juan" (gość. wyst. J. Węgrzyna)
Piątek: „Don Juan" (gość. wyst. J. Węgrzyna).

BAGATELA

Czwartek: „Nasi najserdeczniejsi".
Piątek: „Zwierzątko" (premiera).

TEATR OPERETKA „NOWOŚCI"

Czwartek: „Perły Kleopatry".

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH

WARSZAWA: „Oskarżam — J'accuse!" Jednoseryowy dramat w 9-ciu akt. Reżyserował A. Grance.
UCIECHA: „Zalotny książę". Dramat wystawowy w 8-miu aktach.
SZTUKA: „Zemsta Faraona Tutankhamena". Dramat egzotyczny w 6-ciu aktach w inscenizacyi M. Kertesza.
REDUTA: „Biała niewolnica". Dramat w 9-ciu aktach z Priscillą Dean w roli głównej. Nadprogramowo: 2-aktowa komedya.
WANDA: „Dyktator dzikiego Zachodu". Senzacyjny film z dzikich stron Ameryki południowej.
NOWOŚCI: „Sherlock Junior". Komedya w 6 aktach z B. Keatonem i „Lekcya miłości". Komedya z K. Talmedge w 6 aktach.

Ze sportu

Austrya—Szwajcarya 2:0. — Slavia—D. F. C. 4:2 Włochy—Francya 7:0.

Uwaga całego świata sportowego skierowana była u. niedzieli na Wiedeń, gdzie odbywały się zawody międzypaństwowe Szwajcaryi z Austryą. Niekoronowany mistrz Europy okrył się w czasie olimpiady paryskiej dzięki kilku zwycięstwom nad silnymi państwowemi zespołami światową sławą i stanął odrazu w rzędzie najlepszych świata. Austrya, która w olimpiadzie ze względów politycznych udziału nie wzięła, stoi — o ile idzie o sport piłki nożnej — bardzo wysoko, a dotychczasowe wystąpienia jej reprezentacyi na terenie międzynarodowym przynosiły jej zawsze pomyślne wyniki. Toteż z wielkiem zaciekawieniem oczekiwała brać sportowa całego świata na rezultat spotkania. Zawody odbyły się na boisku Vienny na „Hohe Warte" wobec 50.000 widzów. Drużyny wystąpiły w następującym składzie:

AUSTRYA:

Iancsik (Rapid), Rainer (Vienna), Blum (Vienna) Kurz (Simmering), Resch (Wacker), Nietsch (Rapid), Gutti (Amateure), Gschweidl (Vienna), Horwath (Simmering), Wieser (Amateure), Wessely (Rapid).

SZWAJCARYA:

Poretti (F. G. Freibourg), Abegglen (Grashoppers, Zürich), Hürzeler (F. G. Aarau), Dietrich (Servette, Genf.), Ehrenvolger (Sports Lausanne), Pollitz (Old Boys. Basel und U. S. S., Paris). Imhof (F. G. Aarau), Fässler (Joung Boys, Bern), Ramseyer (Joung Boys Bern), Raymond (Servelle, Genf), Pulver (Joung Boys, Bern).

Grę rozpoczynają Austryacy, którzy w szybkiem tempie podciągają pod bramkę Szw. Z centry Guttiego uzyskuje Gschweidl natychmiast po rozpoczęciu pierwszą bramkę dla A. Bramka padła tuż po rozpoczęciu gry, tak niespodziewanie, iż nawet publika nie była przygotowana na tak szybki sukces i dopiero w chwilę po uzyskaniu bramki aplaudowała strzelca. Szwajcarzy zdeprymowani utratą bramki atakują zawzięcie, lecz wszystkie ich zakusy rozbijają się o parę obrońców Rainera i Bluma którzy stanowią nie do przebycia mur dla Szw. Uzyskanej przez Sz. przez Dietriecha bramki nie uznaje sędzia. Tuż przed zmianą bramek osiągają A. drugą i ostatnią bramkę dnia przez Horvatha. Po przerwie tempo słabnie. Szwajcarzy są więcej w ataku i uzyskują znowu nieuznaną przez sędziego bramkę, gdyż Abeglen miał ją ręką do bramki wepchnąć. Gra toczy się dość ospale do końca a usiłowania Sz. wyrównania nie osiągają skutku. Sędzia p. Ivancic z Budapesztu, dobrze nam znany z zawodów Kraków—Konstantynopol, naogół dobry wkraczał jednak zbyt często niepotrzebnie w grę.

Zwycięstwo Austryi było zupełnie zasłużone. A. odznaczają się znacznie lepszą i pikantniejszą techniką i taktyką od swych przeciwników, których znowu cechuje nadzwyczajna szybkość. Pod bramką S. zupełnie niezdecydowani. Tyły obu drużyn grały b. dobrze i były mniej więcej sobie równe, podobnie jak i pomoce. Atak za to A. był znacznie lepszy i dzięki temu szala zwycięstwa przechyliła się na ich stronę. Prócz tych zawodów odbyło się we Wiedniu jeszcze kilka spotkań przyjacielskich, z których najważniejsze były:

Slovan—Sportklub 4:2, Rapid—Vaf 1:0, Vienna—Ostmark 0:0 Wacker—Hertha 5:3.

Z kraju.

POLA NEGRI, znana na obu półkulach gwiazda filmowa, pochodząca, jak wiadomo z Polski, zatęskniła za ojczyzną i wkrótce wybiera się do Polski. Tak przynajmniej oświadczyła dziennikarzom amerykańskim.

Ze świata.

KAPITANOWIE PILOCI ARRACHART I LEMAITRE o których swojego czasu donosiliśmy w związku z wyprawą automobilową poprzez Saharę przybyli ostatnio samolotami z Oranu do Fezu, skąd wyruszyć mają do Cassablanca. Śmiali ci podróżnicy odbyli podróż powietrzną z całym szeregiem przygód kierując się zaznaczonym z góry planem trzymania się kierunku wyprawy samochodowej.

GROŹNY POŻAR W PANTEONIE W RZYMIE. Jak z Rzymu donoszą ofiarą pożaru wybuchłego w Panteonie padła zakrystya, grobowiec Rafaela i kilku królów włoskich z XVII i XVIII wieku. Usiłowania obecnie podjęte dążą do przywrócenia dawnego stanu Panteonu zbudowanego jeszcze w roku 28 przed Chr.

NOWY REKORD W POWIETRZU 230 km. w godzinie. Ostatnio sierżant Guerin odbył lot 710 klm. na przestrzeni Bourget do Itres w niecałych trzech godzinach. Wypada zatem na godzinę przeszło 230 klm. a zatem więcej aniżeli zdążył przebyć ostatni mistrz, który w godzinie przeleciał tylko 210 klm.

Przegląd gospodarczy

FINANSE.

KALENDARZYK PODATKOWY NA KWIECIEŃ. Ministerstwo skarbu przypomina. że w miesiącu kwietniu rb. przypadają do zapłaty następujące ważniejsze podatki bezpośrednie:

1) I. rata podatku gruntowego do dnia 15 kwietnia;
2) miesięczne wpłaty podatku przemysłowego od obrotu z poprzedniego miesiąca do dnia 15 kwietnia
3) podatek przemysłowy od obrotu za II. półrocze 1924 r uwidoczniony w nakazach płatniczych względnie w imiennych listach płatników do dnia 15 kwietnia;
4) podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur itp. w przeciągu 7 dni po dokonaniu potrąceń;
5) nadto płatne są podatki na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze z terminem płatności w kwietniu rb.

WALKA Z LICHWĄ KREDYTOWĄ. Ministerstwo skarbu przeprowadza rewizye w bankach w celu stwierdzenia, czy nie stosują one nadmiernie wysokiej stopy procentowej przy udzielaniu kredytów.

Rewizyę taką przeprowadziło ministerstwo skarbu już w 7-iu bankach warszawskich; jednocześnie dokonywana jest rewizya w bankach łódzkich, poznańskich, wileńskich i krakowskich.

Na skutek wyników tych rewizyi Bank Polski widział się zmuszonym zawiesić względnie ograniczyć kredyty 4-em bankom.

PODATEK OD UPOSAŻEŃ SŁUŻBOWYCH. Min. skarbu zarządziło, aby pobór państwowego podatku dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę na całym obszarze Rzeczypospolitej był w miesiącu kwietniu 1925 r. dokonywany w dotychczasowym trybie, tj. wedle tej wysokości jak w miesiącu styczniu, lutym i marcu br.

KONWERSYA 8 PROC. POŻYCZKI ZŁOTEJ. 8 proc. państwowa pożyczka złota z roku 1922 ma być w myśl rozporządzenia prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 czerwca 1924 roku skonwertowana na 8 proc. państwową pożyczkę konwersyjną, płatną dnia 1 października 1927 roku. Konwersya przeprowadzona będzie w czasie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 grudnia 1925 roku.

Akcye Bankowe, handlowe i przem.

	Transakcye	
	25 III.	24 III.
Polski Bank Przem. I-VII	—	—
Bank Hipoteczny	0·57	—
Bank Małopolski	—	—
Ziemski Bank Kredyt.	—	—
Powszechny Bank Kred.	0·15	—
Bank Komercyalny I—IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	12·50	12·25
Polskie Tow. Handl.	—	0·31
Handl. Sp. akc. „Impex"	—	—
Pharma „Mag. Jaworznicki"	—	—
Tow. han. Bracia Rolniccy	—	—
„Polski Glob"	—	—
Żegluga Polska	—	0·15
Zieleniewski I—IV	14·10—14·25	14·15—14·40
H. Cegielski, Poznań	—	0·56—0·58
Parowozy I—V.	0·66—0·67	0·67
„Automoter" fabr. samoch.	0·55—0·56	0·55
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejowskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	—	0·55
Zakłady amunic. „Pocisk"	—	—
„Górka" fabryka cementu	16·75—17·00	16·40—16·75
Sierszań kie Zak. Gor. S. A.	4·20—4·30	4·20
„Popeg" Tow. dla prz. gór.	1·55—1·56	—
Polska Nafta	—	0·06
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	0·20	0·22
„Oikos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny I.	—	0·65
„Rezet" Towarz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	0·07
Fabr. przet. d. w Trzebini	7·00—7·10	—
„Azot" I—IV.	—	0·50
„Agrochemia"	—	—
„Krakus" Przemysł spiryt.	0·90—0·95	—
Fabr. cukru w Chodorowie	4·50—4·5[illegible]	4·60—4·65
Cukrownia Chybie I.	0·4[illegible]	0·50
A. Piasecki	—	—
Fabr. porcel. w Ćmielowie	—	—
Elektr. w Sieraszy I-IV	0·22—0·2[illegible]	0·22
W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska z dnia 25 b. m. (PAT)

Papiery w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5·17— Ruble złote ——— pożyczka złota 540 milionówka —— pożyczka dolarowa 5.55

Czeki: Belgia tranz. 26·40— Holandya tranz. 208·75 Londyn tranz. 24·75 Nowy Jork tranz. 5·17 — Paryż tranz. 27·21 Praga tranz 15·40— Szwajcarya tranz. [illegible] Wiedeń tranz. 7·295 Włochy tranz. 21·11

Giełda warszawska z dnia 25 b. m. (PAT)
Akcye. Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków — — Bank Przemysłowy Lwów 0·36 Bank Zw. Sp Zar. Poznań 11·00 Puls 0·54——— Wild 0·24 —— Cukier Warszawa 3·65 —— — Cegielski 0·61 —— Urana 1·95 Parowozy 0·67 —— — Zawiercie 18·75 Żegluga 0·26 Polska nafta 0·60 Siła i Światło 0·42—— Ćmielów 0·53 Starachowice 2·37 ——— Pocisk 1·20— Zieleniewski 14·35 Żyrardów 11·75 Chodorów 455

Lwów, 25. 3 PAT. Pszenica 39—41, żyto 31—32, jęczmień brow. 31—33, jęczmień przemiałowy 26—27, owies 31—33, kukurudza 23—24.

Lwów, 25. 3 PAT. Bank hipot. 0.55—0.54, bank przem. 0.34 bank ziemski kred. 0.16, bank rolniczy 0.40, Chodorów 4.40, Chybi 5.35, Gazolina 1.85—1.80 Niemojowski 0.60, Parowozy 0.65—0.67, Rakszawa 1.95, Sole 5.65, Zieleniewski 13.90—14.

Giełda wiedeńska z dnia 25 z. m. (PAT) **Dewizy.** Amsterdam 28.00 Zagrzeb i Belgrad 1116 Berlin 168.0 Bruksela 3594 Budapeszt 9825 Bukareszt 335 Chrystiania 10980 Kopenhaga 1 880 Londyn 396 Madryt 10020 Medyolan 2884 Nowy Jork 70935 Paryż 3720 Praga 2105 Sofia 513 Sztokholm 19145 Warszawa 13625—13675 Zurych 13680 Dolary 70460 Belgijskie 3550 bułgarskie 496 duńskie 12730 marki niemieckie 16750 angielskie 3378— francuskie 3700 holenderskie 27850 włoskie 2860 jugosłowiańskie 1111 norweskie 10540 polskie 13550—13620 rumuńskie 332 szwedzkie 189.5 szwajcarskie 13660 hiszpańskie 9560 czeskie 2.94 węgierskie 9800 tureckie 347—.

Papiery renacyjne. Austr. renta kor. — renta lutowa — losy tureckie 409 — Bodenkredit 208— austr. zakł. kred. 148 Koleje austr. 407 Kolej połudn. 93 Alpiny 387·5

Zurych. 25 3. PAT. Paryż 27.23, Londyn 24.87, Nowy Jork 5.187, Belgia 26.40, Włochy 21.15, Hiszpania 73.90, Holandya 206.70, Berlin 1.234, Wiedeń 7.315, Sztokholm 139.70, Oslo 80.90, Kopenhaga 94.30, Sofia 73½, Warszawa 100.00, Budapeszt 0.72, Białogród 8.17½, Ateny 7.90, Konstantynopol 2.65, Bukareszt 248½, Helsingfors 1305, Buenos Aires 195½. Tendencya spokojna.

Wybory prezydenta Rzeszy

(Telefonem od naszego korespondenta)

Berlin, 25. 3 (D.) Zainteresowanie mającemi się w niedzielę odbyć wyborami prezydenta Rzeszy jest stosunkowo nie duże. Udział ludności w wyborach spodziewany jest niewielki. Dziś wygłosił w Berlinie mowę kandydacką b. kanclerz Rzeszy Marx.

Partye republikańskie występują przeciw Marxowi dlatego, że w swoim czasie występował za ustąpieniem w kwestyi Zagłębia Ruhry.

Wyprawa norweska do bieguna północnego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 25. 3 (D.) Z Oslo donoszą, że rząd norweski wyznaczył sumę 25.000 koron na cele wyprawy do bieguna północnego.

Katastrofalny wybuch tlenu

(Telefonem od naszego korespondenta)

Berlin, 25. 3 (D.) Z Hamburga donoszą, że w porcie tamtejszym nastąpiła dziś przy ładowaniu na statek flaszek z tlenem katastrofalna eksplozya. Na skutek wybuchu zostały 3 osoby zabite, a szereg rannych.

Niezwykła klęska reprezentacyi Szwajcaryi w matchu z Węgrami

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 25. 3 (D.) Dzisiejsze zawody footbalowe w Budapeszcie między reprezentacyami Węgier i Szwajcaryi skończyły się niezwykłą klęską Szwajcaryi w stosunku 15:0.

We Wiedniu zwyciężyła Hakoah Rapid w stosunku 4:1.

Z ruchu mizrachistycznego

Na pierwszem posiedzeniu Egzekutywy org. „Mizrachi“ w Małopolsce zach. wybrano przewodniczącym tymczasowej egz. p. Dra Samuela Hirschfelda, który odwiedzi w najbliższym czasie szereg miejscowości celem zaznajomienia się z położeniem organizacyi na prowincyi.

W niedzielę, dnia 29 bm. odwiedzi Dr. Hirshfeld — Wadowice, a dnia 1. kwietnia — Nowy Sącz, gdzie wygłosi przemówienie na publicznych zgromadzeniach.

W niedzielę przemawiać będzie w Oświęcimiu p. Eliasz Kiwetz z Krakowa.

Z dniem 1 Nisan zaczął wychodzić w Warszawie tygodni „Dos Jidysze Leben“, oficyalny organ mizrachistów polskich.

Lord Balfour w Palestynie

(Telefonem od naszego korespondenta)

Wiedeń, 25 3. (D) Z Jerozolimy donoszą, że dziś rano o 7-mej przybyli tam lord Balfour i prof. Weizmann.

Lord Balfour odjechał do pałacu rządowego, gdzie będzie gościem Wysokiego komisarza Herberta Samuela. Ulice i dachy domów, któremi obaj dostojnicy przejeżdżali, były przepełnione tłumami publiczności, która witała przybyłych oklaskami.

Odezwa Żyd. Rady Narodowej

Warszawa, 25 3. (M) Z Jerozolimy donosi Żat: Żydowska rada narodowa w Palestynie wydała odezwę, w której zaprasza Arabów do wzięcia udziału w uroczystości otwarcia uniwersytetu hebrajskiego. Święto otwarcia uniwersytetu hebrajskiego — głosi odezwa — jest nie tylko świętem żydowskiem, ale i powszechnem. Wszechnica jerozolimska przyczyni się do odrodzenia kultury narodów wschodu i zbliży do siebie dwa semickie narody, Żydów i Arabów. Odezwa kończy się następującym zwrotem: Podwoje jerozolimskiej świątyni nauki stoją przed Wami otworem. Przyjdźcie, ażeby czerpać wraz z nami z czystej krynicy wiedzy.

Strejk powszechny szowinistów arabskich

Warszawa, 25 3. (M) Z Jerozolimy donosi Żat: Dziś rozpoczął się proklamowany przez egzekutywę arabską strejk. Sklepy arabskie w Jerozolimie, Jaffie i Hajfie są zamknięte, również część szkół arabskich jest nieczynną. Strejk ma przebieg spokojny, dotąd spokój nie został nigdzie zakłócony.

Warszawa, 25 3. (M.) Z Jerozolimy donosi Żat: Arabscy studenci rządowej szkoły prawniczej ogłosili strejk z powodu przybycia lorda Balfoura do Jerozolimy. Rząd palestyński w myśl poprzedniego ogłoszenia, że nie będzie tolerował niekarności, zamknął szkołę i wykłady zawiesił.

Aresztowania komunistów

Warszawa, 25 3. (M) Z Jerozolimy donosi Żat, iż aresztowano tam dwóch komunistów, Żyda i Araba za rozdawanie proklamacyi, zwróconych przeciwko lordowi Balfourowi. Znalezione odezwy skonfiskowano.

Manchester Guardian o otwarciu Uniw. Hebr. w Jerozolimie

Londyn (Tel. wł.) Wielki organ liberalny „Manchester Guardian“ poświęca otwarciu uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie następujące słowa: Hebrajski Uniwersytet jest dla małego, należycie jeszcze nie ufundowanego społeczeństwa, które walczy z wielkiemi trudnościami doniosłym czynem. Uniwersytet ten jest wspaniałym tworem całego żydostwa. Fakt, że uniwersytet formalnie otwierają wybitni angielscy mężowie stanu, którzy w ten sposób wyrażają swoją głęboką wiarę w żywotność sprawy, musi wpłynąć na cały świat i zmusić go do uznania tego dzieła za doniosłe nowe i nadzwyczajne zjawisko. Urzeczywistnia się to o czem dawniej chyba tylko marzono i odbywa się to w ten sposób, że wzbudzić musi szacunek wszystkich starych państw.

Jest uniwersytet ten świadectwem żywotności tego społeczeństwa, które zaczyna tam, gdzie myśmy skończyli po stuleciach naszego rozwoju. Językiem nowego uniwersytetu będzie język hebrajski: język nowego żydowskiego państwa. Język jest symbolem narodu.

Ufajmy, że nacyonalizm żydowski nie przekroczy granic dziejowej konieczności, gdyż musimy sobie uświadomić, że misyą państwa żydowskiego jest stworzenie siły, któraby łączyła rozbieżne elementy i dopomogła do wyłonienia się syntezy między starym, a nowym światem.

Przed otwarciem uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie

Jerozolima, (tel wł.) Przygotowania do uroczystego aktu otwarcia uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie są w pełnym toku. W ogrodzie uniwersytetu przygotowano 400 miejsc dla zastępców rządów, uniwersytetów i dla znakomitych gości. Pierwsze przemówienia wygłoszą lord Balfour, Sir Herbert Samuel i dr Weitzman. Nadrabin imperyum brytyjskiego dr I. H. Herz dokona aktu poświęcenia.

Wiedeń, (tel. wł.) Znany otolog profesor uniwersytetu dr Eryk Ruttin wyjechał do Jerozolimy celem wzięcia udziału w otwarciu uniwersytetu. W związku lekarzy palestyńskich wygłosi on szereg odczytów z zakresu hygieny usznej.

Warszawa, (tel. wł.) Czynione są tu wielkie przygotowania na dzień 1 kwietnia. Centrala Żydowskiego Funduszu Narodowego czyni przygotowania dla iluminacyi mieszkań żydowskich w dzielnicy żydowskiej. W tym celu sprzedaje na dochód żyd. funduszu narodowego nalepki z wizerunkiem uniwersytetu jakoteż telegramy, które mają być zbiorowo wysłane do uniwersytetu. W dniu 1 kwietnia projektowanem jest nadanie obszernego telegramu radiowego do Jerozolimy o przebiegu uroczystości uniwersyteckich.

Poseł Łańcucki uwolniony.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Przemyśl, 25. 3 (I.) Późnym wieczorem nastąpiło dziś zakończenie procesu przeciw pos. Łańcuckiemu. Ława przysięgłych otrzymała 2 pytania. Pierwsze o zbrodnię zdrady głównej drugie o zbrodnię zakłócenia spokoju publicznego. Na oba pytania ława przysięgłych odpowiedziała 2 głosami tak, 10 głosami nie. — Wobec tego trybunał wydał wyrok uwalniający pos. Łańcuckiego.

Ponieważ przewodniczący otrzymał telegraficzne zawiadomienie z Warszawy, że pos. Łańcucki został ponownie przez sejm wydany i jest ścigany przez sądy w Łodzi i Warszawie, został nadal zatrzymany w więzieniu do dyspozycyi sądu.

Demonstracye w Moskwie przeciw Polsce

Moskwa, 25. 3 PAT. Onegdaj zorganizowano w Moskwie dzień protestu przeciwko Polsce w związku z procesem Łańcuckiego. Po wiecu, na którym przemawiał Dąbal, Kohn i zagraniczni członkowie komiterna, urządzono demonstracyę uliczną z pochodem przez miasto pod poselstwo polskie. Policya konna zatrzymała demonstrantów, zamykając wejście od ulicy Worowskiego. Po okrzykach protestu i pogróżkach pod adresem Polski i po okrzykach „niech żyje Polska sowiecka“ demonstranci wrócili pod gmach komiterna, gdzie przemawiali przybyli z Polski komuniści, poczem rozeszli się, śpiewając międzynarodówkę.

W Leningrodzie demonstrowano również przeciw Polsce. Komuniści uchwalili rezolucyę, domagającą się zwolnienia Łańcuckiego i zapowiadali dalszą walkę o sowiecką Polskę. Łańcuckiego wybrano prezesem honorowym Leningrodzkiej Partyi komunistycznej.

KUPON Nr. 3
dla konkursu **„Łamigłówki“**
Nowego Dziennika

PRZEWODNIK HANDLOWY.

Artykuły apteczne

DROGUERYA EDMUNDA KURT Kraków Wolnica 5
poleca artykuły apteczne i toaletowe po cenach przystępnych.

Nowy Zarząd droguery!
przy ul. Zwierzynieckiej 4 poleca artykuły apteczne i toaletowe po cenach nader przystępnych

Artykuły gospod.

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
A. SATTLER GERTRUDY 34.
Tel. 4162. Tel. 4162.

Elektrotechnika

„LUX“ Kraków pl. Dominikański 2
Urządzenia elektr. Wszelkie naprawy Sprzedaż materyałów
Porady i kosztorysy bezpłatnie. Telefon Nr. 3335.

FORTEPIANY

FORTEPIANY PIANINA FISHARMONIE
Skład
HELENA SMOLARSKA Kraków Szewska 9. Tel. 4365
Sprzedaż na raty do 10 miesięcy. Wybór olbrzymi

Firanki

od najskromniejszych do najwspanialszych, portyery madrasowe zagr. po cenach fabrycznych hurtownie i detalicznie poleca firma
Lipschütz i Weitz, Grodzka 71

FUTRA

ZAKŁAD KUSNIERSKI M. ROTBLUM UL. FLORYAŃSKA 8.

Galanterya

BAZAR WENECKI Kraków, Rynek gł. 11
poleca w wielkim wyberze korale, branzoletki, broszki, artykuły podarunkowe hurtownie i częściowo.

Maski

balowe i charakterystyczne, ordery kotylionowe. **Wiktor Wanderer, Kraków, ulica Szewska L. 21.**

Porcelana

Porcelanę, kryształy, szkło, lampy poleca **H. Statter Kraków ulica Grodzka l. 39.**

Meble

Meble stylowe luksusowe biurowe, dekoracye wnętrz poleca **M. Pleszowski, Kraków, Mały Rynek 2.** Telefon 4136.

Radio

RADJOSWIAT Kraków, Grodzka 32
Wszystko na składzie po najtańszych cenach.

„UNIWERSUM“ biuro inżynierskie, Kraków, ul. św. Marka 25 poleca w wielkim wyborze radioaparaty odbiorcze, lamki katodowe i części składowe.

Spedycya

Cracovia Sp. transportowa Biuro spedycyjne ul. Grodzka 60. Tel. 4078.

Szkło

Szlifiernia szkła i luster **K. Woroniecki,** Kraków, pl Szczepański L. 7. Lustra meblowe, szyby automobil. i latarń. szyby lustrowe okienne półlustrowe i ornamentowe. Odnawia stare lustra.

Pierwsza małop. fabryka zwierciadeł i szlifiernia szkła Sp. z ogr. odp. Kraków, Grodzka 60, Tel. 4078 i 4225, poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych.

Szlifierz

SPECYALISTA
szlifierz brzytew dobiera fachowo wg. zarostu, najlepsze brzytwy od 5—7 zł. **J. MYSZKOWSKI Kraków, Dietlowska L. 46**

Węgle

Węgiel śląski, krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowo **POLSKA SP. WĘGLOWA, ul. Andrzeja Potockiego 3**
Tel. 4075. Tel. 4075.

Złote, srebro

Wielki wybór!
Zegarki, brylanty, perły, i wyroby srebrne najtaniej poleca:
GOLDSTEIN i GRÜNBERG
Kraków, ul. Bożego Ciała 4 róg Dietla róg Dietla

DANCINGI DOMOWE
urządzn światowej marki
GRAMOFON „His masters voice“ „GŁOS SWEGO PANA“

Gramofon ten najnowszej konstrukcyi (system RADIO z podkładką mikrofonową) uznany przez pierwszorzędnych znawców całego świata za najlepszy.
Wzorowa reprodukcya bez szmerów.
Wielki wybór płyt, również żydowskich i hebrajskich kantorów: ROZENBLATTA. KWARTINA. SIROTY.

THE GRAMOPHONE Co, Limited, LONDON.
Jeneralny reprezentant na Polskę:
JOZEF WEKSLER
Kraków, Floryańska 25. **Lwów,** Sykstuska 2.

Drobne ogłoszenia

Kolonia ogrodnicza młodzieży żyd. w Krakowie przyjmuje kursistów, których kształci w ogrodnictwie, pszczelnictwie i gospodarstwie domowem. Zgłoszenia przyjmuje inż. P. Goldwasser, Kraków, Grodzka 26, II, p.

Samodzielna technicka-dentystka obejmie posadę. Zgłoszenia pod „Miejscowość obojętna“ do Ad. N. Dz.

KARNISZE mosiężne
NAKRYCIA alpakowe berndorfskie
NACZYNIA kuchenne marki Ślaska i Standard
WIÓRA stalowe do podłóg poleca Henryk Kornhäuser, Kraków, Krakowska 4.

S. Sattler, Kraków, Stradom 18
Wyroby metalowe, stalowe emaliowane, nożowniczе. Artykuły dla gospodarstwa domowego

AKADEMIK
udziela lekcyi, również z specyalnych przedmiotów: przyrody i niemiec. Zgłoszenia pod „Nauka“ do Admin. N. Dz. 170

KUPIĘ
2 ładne lampy gazowe Łask. zgłoszenia z podaniem ceny pod „Lampy“ do Admin. N. Dziennika.

KUNEROL
כשר לפסח
Czysty 100% jadalny tłuszcz roślinny z orzechów kokosowych
Przedstawiciel: MAURYCY VORZIMMER, Kraków, Wrzesińska 7.

Stolarz bardzo zdolny odnawia i przerabia meble oraz sklepy. Przyjmuje również wszelkie roboty w zakres stolarstwa wchodzące. Ceny konkurencyjne Köllner, Senatorska 4 255

ZAMIANA LWOW-KRAKOW
Odnowione mieszkania słoneczne złożone z pokoju i kuchni z piecem i kuchnią kaflową we Lwowie pragnę zamienić na takiesame lub za dopłatą na większe w Krakowie. Zgłoszenia pod „Zamiana 7“ do Adm. N. Dz.

מאנישעוויטש מצות „די מצות מיט אלע מעלות“
שטרענג כשר לחג הפסח אפילו למהדרין

MACE AMERYKANSKIE światowej marki „Manischewitza“ już nadeszły i można je nabyć u f-y **S. Gerstel, Rzeszów, Mickiewicza.**

Kasyno w Soppotach
otwarte przez cały rok
Rouletta-Baccara
Gra odbywa się na guldeny gdańskie (25 guldenów = 1 funtowi angielskiemu)
Informacye o podróży w Warszawie. Telefon 157-31
i za pośrednictwem biura podróży
Kasyno w Soppotach
Wolne miasto Gdańsk

Wina Karmel paschalne, zaświadczone hechszerami rabinów: Josef Halevi, Rishon-le-Zion, Haraw Hagaon, Josef Chaim Sonnenfeld, naczelnego rabina Haraw Hagaona Abr. Izchak Hakohen Kuka w Jerozolimie oraz rabinów tutejszych z winnic: Société Coopérative Vigneronne Des Grandes Caves Rishon-le-Zion & Zichron Jacob (Winnice Rotszylda) będą w dniach najbliższych do nabycia we wszystkich lepszych handlach win i restauracyach.
Uwaga! Nazwa „Karmel“ i znak ochronny są prawnie strzeżone.
Skład win „Karmel“ dla Małopolski i Śląska: **Henryk Blech, Drohobycz.** — Telefon Nr. 104.
Zlecenia P. T. Odsprzedawców zam. uskutecznia się równocześnie z Urzędu Celnego we Lwowie.

MAKARON „BALTIC“
Jen. Przedst.:
D/H. N. FELS, Warszawa, Twarda 4.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

TELEFON 279. W KRAKOWIE, UL. ORZESZKOWEJ L. 7. TELEFON 279.

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące — w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych.

Nakładem Tow. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Dr. Ign. Schwarzbart. Red. odp. Dawid Laser. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7